

και ἔθνικὸν λόγιον Συνέσιον Κυρήνης, γεννηθέντα ἐξ ἔθνικῶν ἐκ τοῦ γένους τῶν Ἑρακλειδῶν, ἀθλητὴν καὶ γενναῖον ὑπερασπιστὴν τῆς πατρίδος του, εὐδόκιμον χριστιανὸν συγγραφέα καὶ ποιητὴν, ταυτίζοντα τὴν Νεοπλατωνικὴν Τριάδα πρὸς τὴν χριστιανικὴν, γράψαντα δὲ καὶ ὕμνους εἰς τὴν δωρικὴν διάλεκτον μὲ ἀνακρεόντειον γλαφυρότητα. Οὗτος ἐφονεύθη ὑπὸ βαρβάρων μόλις ὑπερτεσσαρακονταετῆς.

Εἰς ἕκαστον κεφάλαιον καὶ εἰδικώτερον εἰς κάθε ὑποδιαίρεσιν κεφαλαίου παρατίθεται πλήρης βιβλιογραφία, εἰδικὴ δι' ἕκαστον συγγραφέα καὶ εἰδικὴ δι' ἕκαστον θέμα εἰς ἐκπληκτικὴν ἔκτασιν καὶ πληρότητα. Ὁ συγγραφεὺς, διακεκριμένος θεολόγος, ἐξεικονίζει μὲ σαφήνειαν καὶ πληρότητα τὰς σκέψεις, τὰς ἰδέας καὶ τὴν γραπτὴν τῶν διατύπων τῶν Χριστιανῶν πνευματικῶν ἡγετῶν καὶ συγγραφέων τοῦ Δ' καὶ Ε' αἰῶνος ἐπὶ τῶν θεμάτων τῆς πίστεως καὶ τῆς λατρείας τῆς νέας θρησκείας, τὰ ὅποια ἀπασχόλησαν, ἀρμοδίως καὶ ἀναρμοδίως, ἐπιφελῶς καὶ ἐπιβλαβῶς τὸ Κράτος, τοὺς κληρικούς, καὶ τὸν λαὸν ὀλόκληρον. Κατέδειξεν ὁ συγγραφεὺς ὅτι ἡ πολυπραγμοσύνη καὶ ἡ ἀναρμοδία ἀνάμιξις τοῦ ὄχλου εἰς θέματα ἀπρόσφορα δι' αὐτὸν ἔγιναν πρόξενα κακοῦ εἰς τὴν περίοδον τοῦ Δ' καὶ Ε' αἰ., ὅπως τοῦτο συνέβη καὶ εἰς τοὺς παλαιοὺς χρόνους καὶ ὅπως δυστυχῶς συνεχίζεται καὶ σήμερον.

ΠΑΝ. Κ. ΓΕΩΡΓΟΥΝΤΖΟΣ

G. C. Nordquist, *A Middle Helladic Village: Asine in the Argolid* (Acta Universitatis Upsaliensis Boreas. Uppsala Studies in Ancient Mediterranean and Near Eastern Civilizations 16), Uppsala 1987, 195 pp., 23 Tables, 106 figs.

Ἡ περὶ ἧς πρόκειται διατριβὴ τυγχάνει δόκιμος. Στόχος αὐτῆς εἶναι, εἰ δυνατόν, νὰ παρασχεθῇ μία πλήρης εἰκὼν τῆς Μεσοελλαδικῆς ἐποχῆς. Διὰ τοῦτο ἡ συγγραφεὺς Miss Gullog C. Nordquist, ἐκτὸς τῶν ἀρχαιολογικῶν δεδομένων τῶν ἐν Ἀσίνῃ τῆς Ἀργολίδος σουηδικῶν ἀνασκαφῶν τῆς περιόδου 1922-1930, εἰς τὴν ἐργασίαν αὐτῆς παρέχει καὶ εἰδήσεις τινὰς περὶ τοῦ κλίματος καὶ τῆς φύσεως τῆς ἐξεταζομένης περιοχῆς κατὰ τε τὴν ἀρχαιότητα καὶ σήμερον, μετὰ δεξιότητις συνυφαίνουσα τὰς ἐξ Ἀσίνης, Λέρνης καὶ Τίρυνθος ἐπὶ παλαιότερων εἰρημάτων θεμελιωμένας ἀπόψεις τῆς. Διὰ τὴν λύσιν τῶν προβλημάτων, ἅτινα προσπορίζει αὐτῇ τοῦτ' αὐτὸ τὸ θέμα τῆς, ἡ Ν. δὲν παραλείπει τὴν ἐξέτασιν καὶ τῶν ζωικῶν καὶ φυτικῶν ἰδίᾳ καταλοίπων, ὡς εἶναι ὅσα ἀνθρώπων καὶ ζῴων καὶ ὑπόλοιπα φυτικῶν οὐσιῶν.

Ἐκ τῆς συγγραφῆς καταδεικνύεται σαφῶς ὅτι ἡ Ν. διεξῆλθε τὰ ἡμερολόγια τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ Σουηδικοῦ Ἀρχαιολογικοῦ Ἰνστιτούτου Ἀθηνῶν τῆς δεκαετίας 1920, ὡς καὶ τὸ ἐν Frödin καὶ Persson, *Asine, Results of the Swedish excavations 1922-1930*, 1938 δημοσιευμένον ὑλικόν, τὸ ὅποσον συμπληροῖ ἐν τινι μέτρῳ. Ἐπίσης ἡ σ. ἔλαβε ὑπ' ὄψιν τὰ ἀποτελέσματα τῶν ἀνασκαφῶν τοῦ αὐτοῦ Ἰνστιτούτου, οὕτινος ἡ συμβολὴ εἰς τὴν ἑλληνικὴν ἀρχαιολογίαν εἶναι μεγίστη, τὰ γενόμενα κατὰ τὴν δεκαετίαν 1970.

Ὅντως, ἡ κοινωνία τῆς Μεσοελλαδικῆς ἐποχῆς ἐμφανίζει τὸ περίπλοκον καὶ λόγῳ τῆς μεταβλητότητος τοῦ τρόπου ταφῆς τῶν νεκρῶν καὶ λόγῳ τοῦ χαμηλοῦ τεχνολογικοῦ ἐπιπέδου τῆς, μάλιστα δὲ καὶ τῆς διαφοροτικῆς κλίμακος τῶν κοινωνικῶν ομάδων, ἐντὸς τῶν ὁποίων, συμφώνως πρὸς τὴν γνώμην τῆς Ν., κάθε ἄτομον ἠδύνατο νὰ τοποθετηθῆ ἀναλόγως.

Ἐν τῇ διατριβῇ αὐτῆς ἡ Miss Nordquist ἐπισημαίνει καὶ τὰ ἐξῆς: α') ἡ μελέτη πρὸ πάντων τῶν ὑστερώτερον γενομένων μεσοελλαδικῶν οἰκιῶν δεικνύει τὴν ἀρχὴν τοῦ ἐνδιαφέροντος διὰ τὰ μνημειώδη οἰκοδομήματα, β') ἡ διαρρύθμισις τῶν οἰκιῶν καὶ τῶν οἰκοπέδων δυνατόν νὰ σημαίνει ὅτι ταῦτα ἀνήκουν εἰς μεμονωμένα ἄτομα ἢ οἰκογενείας, ἐρμηνεῖα ὅμως ἡ ὁποία δὲν εὐρίσκει πλήρη ἐπαλήθευσιν εἰς τὴν πρωτογενῆ διάρθρωσιν τῆς μεσοελλαδικῆς κοινωνίας.

Τὴν βάσιν χρονολογήσεως τῶν πορισμάτων αὐτῆς ἡ σ., οὐχὶ ἄνευ λόγου, ἐστήριξεν εἰς τὴν μελέτην τῶν κεραμικῶν ομάδων διαφόρων στρωμάτων ταξινομηθέντων εἰς ἕξ περιόδους. Δοθέντος δ' ὅτι μέγα ποσοστὸν τῆς ἐξετασθείσης κεραμικῆς ἦτο εἰσηγμένον ἐξ Αἰγίνης, ἐκ τούτου καὶ μόνον τεκμαίρεται ἡ ἐμπορικὴ συνάφεια τῶν περιοχῶν Ἀσίνης καὶ Αἰγίνης, ἐνῶ περιορισμένοι, κατὰ τὰ φαινόμενα, ἦσαν αἱ ἐπαφαὶ μετὰ τῆς Κρήτης.

Ἐν συμπεράσματι θὰ σημειώσω τὰ ἐξῆς: πρόκειται περὶ καλῶς τὸ θέμα πραγματευομένης διατριβῆς κατὰ τὴν δομὴν καὶ ἔκτασιν καὶ τὴν λεπτολόγον, ἂν καὶ εἰς πολλὰ σημεῖα βασανιστικὴν, ἐξέτασιν τῶν ἀρχαιολογικῶν δεδομένων τῆς Ἀσίνης τῆς Μεσοελλαδικῆς ἐποχῆς. Ὅπωςδὴποτε δὲ ἡ διατριβὴ αὕτη τῆς Nordquist εἶναι ἔργον διὰ τοῦ ὁποίου ἡ ἐπιστῆμη τῆς προϊστορικῆς ἀρχαιολογίας προάγεται, πολλῶ μᾶλλον καθ' ὅσον τὰ ὑπὸ τῆς Ν. εἰς τὴν δημοσιότητα δοθέντα πορίσματα δύναται νὰ χρησιμεύσουν ὡς ἀφετηρία νέων, βαθύτερον ἐστοχασμένων, ἐρμηνειῶν τῶν ἀρχαιολογικῶν δεδομένων τῆς Ἀσίνης.

Κατακλείων διὰ μιᾶς γενικοῦ χαρακτήρος κρίσεως ἀφορώσης εἰς τὴν σύνθεσιν παρομοίων διατριβῶν-πραγματειῶν, διὰ τῆς βασάνου τῶν ἀρχαιολογικῶν δεδομένων, διατριβῶν αἵτινες στόχον ἔχουν τὴν ἀθρόαν οἶον συμπεπυκνωμένην, συναγωγὴν συμπερασμάτων, θὰ ἔλεγον, ὅτι ὅσον περισσότερο ὁ ἐρευνητὴς εἶναι γνώστης τῆς ἐγχωρίου γλώσσης, τῆς παραδόσεως —μυθικῆς καὶ ἱστορικῆς— καὶ δὴ τῶν γραπτῶν πηγῶν αἱ ὁποῖαι ἀφοροῦν τὴν περιοχὴν εἰς ἣν ἡ ἀρχαιολογικὴ ἀναζήτησις, τόσον ἐγγὺς εἰς τὰ πράγματα, ἐννοῶ ἀκριβῆς, εἶναι εἰς τὴν συναγωγὴν τῶν συμπερασμάτων του.

Π. Γ. ΠΥΡΙΟΒΟΛΗΣ

Archiv für Papyrusforschung und verwandte Gebiete, 32. Band, BSB B. G. Teubner Verlagsgesellschaft, Leipzig 1986, σελ. 150+16 πίν.

Ἡ ἐκδοτικὴ δραστηριότης τοῦ παπυρολογικοῦ τούτου περιοδικοῦ καλύπτει χρονικὰ 88 ἔτη, ὅσα δηλαδὴ ἀριθμεῖ ὁ 20ὸς αἰὼν. Ἡ ἐκδοσις του ἀρχισε ἀμέσως μετὰ τὴν εἰσοδὸν τοῦ κόσμου εἰς τὸν παρόντα αἰῶνα· ἦταν ἡ ἐποχὴ ποῦ ἐδειχνε τὴν ἀνάγκην νὰ ἐξυπηρετηθῆ ἡ παπυρολογία μετὰ τὸ ἰδικόν της περιοδικόν. Εἶναι πρὸς τιμὴν τοῦ Ἐκδοτικοῦ Οἴκου B. G. Teubner, ὁ ὁποῖος κατῴρθωσε νὰ παρουσιάσῃ εἰς τὴν σειρὰν τῶν 32 τόμων (λόγοι ἱστορικῶν συγκυριῶν συνετέ-